

Gröna värden i Lidingö och Lomma

- inventering av upplevelsekvantiteter i grönområden som metod
i kommunal planering

Hanna Chatti

Green Values in Lidingö and Lomma - an inventory of perceived qualities
in green areas as a method
Självständigt arbete inom landskapsarkitektur, 15 hp
Landskapsarkitektprogrammet
Institutionen för Stad och Land
2010,Uppsala

2010-11-11
Hanna Chatti

Kandidatarbete vid institutionen för stad och land, SLU Uppsala

Kandidatarbete vid Sveriges Lantbruksuniversitet, fakulteten för naturresurser och lantbruksvetenskap, institutionen för stad och land i Uppsala, LA avdelningen

EX0529 Kandidatarbete i landskapsarkitektur, 2010,

15 hp på landskapsarkitekturprogrammet, grund C

© Hanna Chatti

Titel: Gröna värden i Lidingö och Lomma – inventering av upplevelsekvaiteter som metod i kommunal planering

Engels titel: Green Values in Lidingö and Lomma - an inventory of perceived qualities in green areas as a method

Nyckelord: upplevelsekvaiteter, kommunal planering, landskapsarkitektur, grönområden, hälsa, Lidingö Stad, Lomma kommun

Handledare: Anna Tandré, institutionen för stad och land

Examinator: Susan Paget, institutionen för stad och land

Online publication of this work: <http://epsilon.slu.se/>

1. Introduktion

God tillgång till grönområden är viktigt för människors hälsa och livskvalitet, särskilt inom tätorter. Att identifiera grönområdets olika kvaliteter och dess utvecklingsmöjligheter är ett sätt att se till att olika befolkningsgruppers behov blir tillgodosedda (Johansson, Kollberg & Bergström 2009). Målet för den nationella folkhälsopolitiken är ”att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen” (Regeringens proposition 2008, s 21). Fysisk planering på kommunal nivå påverkar i hög grad människors tillgång till och möjlighet att använda grönområde. Hur skapar man områden som många vill använda och besöka? Forskning från SLU har tagit fram åtta upplevelsekvaliteter som är avgörande för vilka grönområden som människor tycker är attraktiva (Johansson, Kollberg & Bergström 2009).

Syfte och frågeställning

Forskningen om upplevelsekvaliteterna har jag använt under min tid som projektanställd landskapsarkitekt på Lidingö Stad på enheten för Park och Natur på Tekniska förvaltningen. Michael Bergman, enhetschef på avdelningen, gav mig i uppgift att inventera och analysera centrala Lidingös grönstruktur med hjälp av upplevelsekvaliteterna. Jag vill nu jämföra det arbete som vi gjorde på Lidingö stad under 2009 (Chatti 2009) med ett liknande arbete som gjordes i Lomma kommun 2005-2008 (Backe et al. 2008). Studien ska svara på frågan hur inventering av upplevelsekvaliteter som metod fungerar i kommunal planering, och vilka konsekvenser användningen av metoden kan få för hur högt grönområdena prioriteras. Jag vill få en bättre insikt om hur man kan gå till väga och förhoppningsvis ger det mig kunskaper som jag kan använda mig av i mitt fortsatta inventeringsarbete på Lidingö och i mitt framtida yrkesliv. Det här kandidatarbetet vänder sig till studenter och yrkesverksamma som i sina studier eller sitt arbete berörs av frågor kring grönstruktur.

Kommunal planering

Förutsättningarna i landets kommuner ser olika ut idag. I vissa kommuner finns grönområden som inte används fullt ut av invånarna. Här kan det vara betydelsefullt att se över hur man kan höja kvaliteten på områdena. I andra kommuner kan det finnas ett exploateringsstryck som innebär att det blir attraktivt att bebygga grönområdena. Då kan man behöva bedöma områdena för att kunna jämföra dem med varandra och slutligen göra rätt prioriteringar. Ibland kan det vara en kombination av dessa (Johansson, Kollberg & Bergström 2009, s. 6). Oavsett hur kommunen ser ut kan behovet av en inventering och en analys av grönområdena vara stort. De grönområden som avses här kan definieras som tätortsnära natur eller stråk som får beträdas av allmänheten, och som passar för rekreation i form av fysisk aktivitet eller vila eller både och. Det är således varken villaträdgårdar, åkermark eller gräsytor mellan trafikerade vägar som avses (Johansson, Kollberg & Bergström 2009, s.13).

Forskning vid SLU

Forskare vid SLU i Alnarp har tagit fram åtta upplevelsekvantiteter som avgör vilka grönområden som människor tycker är attraktiva. Forskningen visar också att ett grönområdes popularitet är större om det har fler kvaliteter. Studien är gjord av Patrik Grahn, professor vid institutionen för landskapsplanering vid SLU i Alnarp och forskare i landskapsarkitekturens miljöpsykologi samt landskapsarkitekten Ann-Margreth Berggren-Bärring. Tillsammans skrev de 1995 en forskningsrapport med namnet *Grönstrukturens betydelse för användningen: en jämförande studie av hur människor i barnstugor, skolor, föreningar, vårdinstitutioner m fl organisationer utnyttjar tre städers parkutbud*. Genom intervjuer och enkätstudier kom de fram till åtta karaktärer som vi upplever i de grönområden vi besöker; *Artrik, Rofyllad, Rymd, Fest, Planen, Lek, Kultur/Historia* och *Vild* (Berggren-Bärring & Grahn 1995). Karaktärerna har sedan kallats baskaraktärer och bytt namn till *Det rofyllda, Det vilda, Det artrika, En rymd för tanke och vederkvickelse, Allmänningen, Lustgården, Centrum, festen* och *Kulturen* (Grahn 2003). I samband med att Folkhälsoinstitutet 2009 kom ut med sin rapport *Grönområden för fler* (Johansson, Kollberg & Bergström) benämns karaktärerna som upplevelsekvantiteter och heter nu *Det vilda, Det artrika, Det rymliga, Det rofyllda, Det lekfulla, Det gröna torget, Det festliga* och *Det kulturella* (Johansson, Kollberg & Bergström 2009, s. 20). Med rapporten vill Folkhälsoinstitutet ge planerare vägledning i hur man kan ta hänsyn till hälsoaspekter vid fysisk planering och göra grönområden attraktiva för speciellt utsatta grupper (Johansson, Kollberg & Bergström 2009, s. 5, 13).

De åtta upplevelsekvantiteterna

Här följer kortare beskrivningar av varje kvantitet som är sammanfattningar av hur de skildras i *Grönområden för fler* (Johansson, Kollberg & Bergström 2009, s. 20). I de fall namnet på kvantiteterna har ändrats står även deras tidigare benämning från *Närhet till grönska är livskvalitet* (Grahn 2003, s 4-5). Beskrivningarna av karaktärerna från 2003 och kvantiteterna från 2009 kan skilja sig något men det är inte av betydelse för jämförelsen.

Det vilda

För att områden ska benämnas vilda ska de kännas helt opåverkade av människan. Det får därför inte finnas några påtagligt anlagda eller hårdgjorda ytor och områdena ska upplevas som lugna och tysta. De ska också lämpa sig för olika typer av aktiviteter, speciellt om områdena är större.

Det artrika

Det ska finnas en stor biologisk mångfald inom området såsom vegetation i olika åldrar och skikt, död ved och ytvatten. Terrängen får gärna vara kuperad och man ska helst kunna plocka bär och svamp samt fiska inom området.

Det rymliga eller En rymd för tanke och vederkvickelse

Områdets delar ska höra samman på ett naturligt sätt och man ska kunna promenera länge utan att hamna utanför området. Man ska få känslan av att

komma bort från stadens larm och in i en annan värld. Det får gärna finnas platser med utsikt samt med möjlighet att vara helt ensam.

Det rofyllda

Här ska området upplevas fridfullt, tyst och lugnt, utan stadens buller. Det får inte ha några permanenta anläggningar såsom kaféer. Naturen ska se ren och välskött ut, inte överväxt, risig och nedskräpad.

Det lekfulla eller Lustgården

Miljön ska vara robust med klätterträd, stenar, buskar samt löst naturmaterial som barnen kan leka med. Det ska också finnas sandlådor, rutschkanor och gungor. Ett optimalt område ska även ha djur och vatten. När Lomma gjorde sin inventering lade de till en nionde karaktär, *Rum för Lek*, då de ansåg att det fattades vissa aspekter i karaktären *Lustgården* (Backe et al. 2008). Sedan dess har Lustgården utvecklats till *Det lekfulla* som bättre överensstämmer med Lomma kommuns definition på *Rum för Lek*.

Det gröna torget eller Allmanningen

Det gröna torget kan vara en plats i naturen som samlar folk och där man kan se och bli sedd av andra. Området ska lämpa sig för dans, teater, musikevenemang och idrott. Terrängen får gärna vara kuperad, robust och tålig med idrottsplaner eller arenor. Området kan också ha någon typ av minizoo eller gård med djur.

Det festliga eller Centrum, Festen

Det ska vara en öppen och central plats dit man går för att se på andra människor, roa sig och koppla av med andra. Här får det gärna finnas någon typ av permanent anläggning som kafé, scen eller torghandel.

Det kulturella

Till det kulturella räknas fornminnen som gamla stenmurar, stenbroar, gravhögar eller äldre byggnader. Det kan också vara torg, konstverk, fontäner, statyer, blomsterarrangemang och vårdträd.

Platsbeskrivning

I denna studie jämförs Lidingö stads och Lomma kommuns inventeringsprocesser. De är båda mindre kommuner som ligger nära större städer men i olika delar av landet och har därför många likheter men också olikheter. Lidingö stad har nästan en dubbelt så hög befolkningstäthet som Lomma kommun. Kommunerna är borgerligt styrda och är populära platser att bo på. Här följer en kort beskrivning av respektive kommun. Hädanefter kommer jag för enkelhetens skull hänvisa till Lidingö Stad som Lidingö och till Lomma kommun som Lomma.

Lidingö

Lidingö är en kommun i Uppland och tillhör Stockholms län samt Storstockholm. Ön är belägen nordöst om centrala Stockholm och har en markareal på 31 km²

och ett invånarantal på 43 445. Kommunen omfattar ön Lidingö samt ett antal kringliggande ögrupper och utgörs till hälften av grönområden. Lidingö är en av de större öarna i Stockholms inre skärgård. Här finns omväxlande hållmarksområden och sedimenttäckta dalgångar. De västra och centrala delarna är i stor utsträckning bebyggda. I östra delen finns större områden med hagmark och skogspartier med huvudsakligen lövskog (Nationalencyklopedin 2010). 2006 antog Lidingö en hälsoprofil. Det bestämdes att all verksamhet i staden ska genomsyras av ett hälsotänkande. Åtgärder inom stadens olika nämnder och förvaltningar ska utformas i enlighet med denna hälsostrategi för att på så sätt stärka förutsättningarna för invånarnas hälsa (Lidingö 2006).

Lomma

Lomma ligger i västra Skåne och tillhör Skåne län. Kommunen har en area på 56 km² och 21 065 invånare. Lomma är beläget vid Lommabukten som ligger norr om Malmö utmed Öresundskusten. Centralort är Lomma och den näst största orten är Bjärred. Större delen av Lomma utgörs av ett öppet landskap. Närmast kusten finns sandiga partier med strandformer och dyner, medan de östra delarna består av uppodlad, mycket bördig moränlera (Nationalencyklopedin 2010). Stora delar av kuststräckan utgörs av bebyggelseområden. Storskaligt jordbruk sätter sin prägel på resten av landskapet och inslagen av spontant utvecklad natur är liten (Översiktsplan 2000). Kommunens logotyp innefattar devisen: *Tanke. Omtanke. Mertanke!* Devisen avser att fånga de förhållnings- och arbetssätt som är de viktiga beståndsdelarna i varumärket och all verksamhet ska präglas av detta (Lomma kommun 2008).

2. Metod

Jag har studerat Folkhälsoinstitutets rapport *Grönområden för fler* (Johansson, Kollberg & Bergström 2009). Jag har också jämfört Lidingös och Lommas upplevelse kvalitetsinventeringar vars resultat finns redovisade i rapporterna *Naturmiljöprogram med grönplan för Lomma kommun 2008-2016* (Backe et al. 2008) och *Parkinventering – Upplevelse kvaliteter* (Chatti 2009). Lidingö valdes ut för att jag själv har varit med och arbetat med inventeringen och Lomma kommun för att det var en av de få kommuner som har gjort en gedigen och kommuntäckande inventering av upplevelse kvaliteter. För att få tillgång till den information som var väsentlig för frågeställningen men som inte fanns med i rapporterna tog jag fram specifika frågor. Frågorna ställdes till de tjänstemän som främst har varit involverade i processen med framtagandet av rapporterna för respektive kommun. Samtalen med tjänstemännen ägde antingen rum vid ett möte eller per telefon.

Informanter

Michael Bergman¹ är landskapsarkitekt och sedan hösten 2008 enhetschef på Lidingö för Natur och Park på Tekniska förvaltningen . Han var initiativtagare till rapporten *Parkinventering – Upplevelsekvantiteter* (Chatti 2009) samt var med och tog fram den. Åse Andréasson² är landskapsarkitekt på Plan- och Bygghuset på Miljö- och Bygghuset i Lomma kommun. Hon genomförde inventeringen och är en av textförfattarna till *Naturmiljöprogram med grönplan för Lomma kommun 2008-2016* (Backe et al. 2008). Lennart Persson³ är parkchef på enheten för kommunteknik på Tekniska förvaltningen i Lomma kommun och var med i arbetet med framtagandet av *Naturmiljöprogram med grönplan för Lomma kommun 2008-2016* (Backe et al. 2008).

Frågor

Nedan följer frågorna som användes i samtalen. Frågorna är uppdelade i tre teman och de ställdes i samma ordning som följer.

Förarbete

Hur kom ni i kontakt med Patrik Grahns forskning? Varför bestämde ni er för att använda den? Var ni tvungna att övertyga andra tjänstemän eller politiker om värdet i att använda den här metoden?

Inventering

Hur gick ni tillväga? Har ni haft någon kontakt med allmänheten när ni gjorde inventeringen? Fanns det några svårigheter i användningen av metoden och i analysen av resultaten?

Resultat och konsekvenser

Vad innebar resultaten? Vad kunde utläsas? Vad var det viktigaste som kom fram? Hur bemöttes resultaten? Vad blev reaktionerna? Vad har resultaten gett för konsekvenser? Hur har ni gått vidare?

3. Resultat

I samtalen med Michael Bergman, Åse Andréasson och Lennart Persson användes frågorna som är indelade i tre teman; förarbete, inventering samt resultat och konsekvenser. Svaren antecknades och sedan gjordes en

¹ Michael Bergman, enhetschef på Park och Natur, Tekniska förvaltningen, Lidingö stad. Samtalet ägde rum vid ett möte den 27 april 2010.

² Åse Andréasson, landskapsarkitekt på Plan och Bygghuset, Lomma kommun. Samtalet ägde rum per telefon den 29 april 2010.

³ Lennart Persson, parkchef på enheten för kommunteknik, Tekniska förvaltningen, Lomma kommun. Samtalet ägde rum per telefon den 20 april 2010.

sammanställning av det som var viktigast med avseende på syftet med arbetet. När deras åsikter är samstämmiga redovisas de tillsammans. Sammanställning från samtalen presenteras nedan.

Förarbete

Forskningen om upplevelsekvaliteterna har länge varit en del av landskapsarkitektutbildningen. Både Bergman och Andréasson hade därför kommit i kontakt med den i sina studier vid SLU i Alnarp. Lomma hade använt metoden vid en tidigare inventering vilket innebar att tjänstemän och politiker var väl förtrogna med den. På Lidingö hade övriga tjänstemän och politiker inte hört talas om forskningen. Det var emellertid lätt att övertyga dem om att det var viktigt och bra att göra inventeringen. Lidingö hade länge gjort besparingar på grönområdena men nu ville man istället satsa mer pengar på dem och Bergman var därför anställd för att komma med nya idéer. Kommunens var således mer välvilligt inställd till nya uppslag, speciellt sådana som gick i linje med stadens hälsoprofil.

Bergman tycker att det är bra att man har forskat på hur människan påverkas av sin yttre miljö och att det är viktigt att ta hänsyn till de mänskliga behoven i planeringen. På Lidingö uppmantrades kommunens alla förvaltningar att starta projekt som främjade hälsan. Folkhälsoinstitutets rapport kom därför ut mycket lägligt samma år som inventeringen startades. Den ger praktiska råd för hur man kan få med ett hälsoperspektiv i planeringen och stödjer sig på etablerad forskning, något som Bergman tycker är viktigt för att kunna motivera varför man vill ha mer pengar till nya projekt. Lomma ansåg att det var en bra och intressant metod att använda vid framtagandet av en ny grönplan. Med det exploateringsstryck som finns i båda kommunerna ville man få en helhetsbild av både vad de hade och vad som var möjligt att utveckla vidare så att man i framtiden kan göra rätt prioriteringar. Det fanns en misstanke om att grönområdena var alltför likartade, att de saknade variation och dessutom att de till viss del var eftersatta.

Inventering

Grönområden för fler (Johansson, Kollberg & Bergström 2009) och den checklista som finns i rapporten användes vid inventeringen på Lidingö. De gjorde provinventeringar och kom fram till en modell som skulle ge ett praktiskt användbart material. Inventeringen gjordes på Lidingös centrala delar som inkluderar både naturområden och parkområden. I Lomma delades grönområdena upp i naturområden och parkområden och enbart i de sistnämnda användes den här metoden. De tog det underlag som de hade använt tidigare. Även här gjordes provinventeringar innan det slutliga inventeringsmaterialet togs fram. Det största arbetet gjordes i Lomma främst under sommaren 2005 och på Lidingö under sommaren 2009. Vissa platser besöktes bara en gång. Allmänheten tillfrågades inte i någon större skala men däremot observerade man och samtalade med människor som befann sig på platserna vid inventeringstillfällena. När det gällde karaktären Rum för Lek gick man i Lomma däremot runt och talade med anställda på kommunens förskolor för att få reda på vilka områden som de använde. Resultaten diskuterades sedan med de andra tjänstemännen på

Miljö- och Byggförvaltningen och på den Tekniska förvaltningen för att förankra arbetet.

De intervjuade i bägge kommunerna menar att det kan vara svårt att förhålla sig helt objektivt då det handlar om upplevelser. Människor med olika bakgrunder kan få olika resultat. Tiden är en annan faktor som påverkar eftersom miljöer upplevs olika beroende på tid på dygnet, veckodag och årstid. Antalet gånger en plats besöks kan också vara betydelsefullt. Man måste även utgå från de förutsättningar som kommunen i sig har. Det går därför inte att rakt av att jämföra en kommun med en annan som har en helt annan standard. Båda nämner här Enköping som ett exempel på en kommun som tack vare den driftige förre stadsträdgårdsmästaren Stefan Mattsson har blivit känd för just sina fina parker och som fortfarande idag håller en hög klass som få kommuner kan mäta sig med.

Bergman och Andréasson anser emellertid båda att metoden är mycket användbar och att den ger en bra bild av helheten. De menar också att det är viktigt att man drar nytta av människor som har en god lokalkännedom för att på så sätt få en så komplett bild av grönområdena som möjligt.

Resultat och konsekvenser

Båda kommunerna tycker att det var bra att få reda på vilka grönområden som fanns, hur de kunde avgränsas, vilket skick de var i, vilket innehåll och vilka kvaliteter de hade samt vilka kvaliteter som saknades och vilka som kunde utvecklas. De menar att det är betydelsefullt att kunna belysa de stora värden som finns men också de potentialer som områdena har. På Lidingö kunde man tydligt se att det inte fanns så många områden som har de kvaliteter som kräver en mer intensiv skötsel. Naturområdena var i gott skick medan områdena nära vatten var mer eftersatta. I Lomma är parkområdena generellt sett relativt unga, små och likartade, därför saknades kvaliteten Det artrika i stor utsträckning. Om man tagit med naturmarken i inventeringen kanske det hade sett annorlunda ut. Karaktärerna *Rum för lek* och *Allmänningen* fanns det desto mer av. Generellt finns det lite allmän parkmark per invånare i Lomma och det skulle krävas en större insats för att ändra det förhållandet.

Resultaten bemöttes i båda kommunerna med intresse. På Lidingö blev politikerna dessutom lätt upprörda för att det faktiskt var så dåligt ställt med grönområdena. En av Lidingös främsta resurser är vattentillgången. Därför reagerade de på att det var just dessa områden som var bland de mest eftersatta. Som en konsekvens av inventeringen har enheten fått mer pengar i budgeten till att inventera klart öns grönområden. De känner också att de har fått bra och tydliga argument som både tjänstemännen och politikerna kan använda för att få grönområdena att prioriteras högre än de tidigare har gjort. Generellt har medvetenheten om de gröna miljöernas värden ökat och frågorna har grundlagts bättre och fått en större styrka. Bergman anser att det är viktigt att ha väl underbyggda argument och ett metodiskt tillvägagångssätt för att kunna bygga upp ett förtroendekapital som sedan kan leda till större anslag. Det är nödvändigt att kunna sälja in sina idéer med slagfärdiga argument, tydliga grafer och illustrerande bilder. Bra presentationer ger bäst resultat enligt Bergman.

I slutändan handlar det i båda kommunerna om pengar. I Lomma har grönsplanen inte direkt lett till något på grund av sämre ekonomiska tider. De har

fått pengar till att upprusta lekplatser och de har kunnat använda grönplanen i detaljplanearbetet men politiskt sett är frågan inte så het utan andra områden prioriteras högre. Det starka exploateringsstrycket och den dyra marken gör att grönområdena får stryka på foten.

Exploateringsstrycket på Lidingö gör att Bergman anser att det är viktigt att få reda på vilka områden som är mest värda att satsa på och bevara. De vill därför fortsätta med att göra en fullständig inventering av hela ön. Sedan kan mer ingående inventeringar och analyser göras av de platser som man väljer att utveckla vidare. Då kommer även boende i de aktuella områdena att tillfrågas. De vill också ta fram ett parkprogram och en skötselplan. Resultaten kan även användas i översiktsplan- och detaljplanearbetet. Bergman anser att när man har inventerat och analyserat grönområdena så ger det ett psykologiskt övertag och en trovärdighet i diskussionerna med övriga förvaltningar såsom Kultur- och Fritidsförvaltningen, Äldre- och Handikappförvaltningen samt Miljö- och Stadsbyggnadskontoret. Det är också viktigt att de får tycka till om resultaten. Det är bra för samarbetet och i slutändan menar han dessutom att mer hållbara lösningar kan uppnås.

Lomma vill göra en skötselplan och fördjupa analyserna av vissa områden. Men de betonar återigen att allt beror på ekonomin. Från 1 april 2010 är dessutom parkskötseln utlagd på entreprenad vilket också kommer att innebära en utmaning. Lidingö har haft entreprenörskötsel sedan flera år tillbaka. Båda kommunerna håller för tillfället på att ta fram nya översiktsplaner där inventeringarna kan komma att ha betydelse även i detta sammanhang.

4. Diskussion

Syftet med kandidatuppsatsen var att, genom att använda Lidingö stad och Lomma kommun som exempel, granska vad man anser om inventeringar av upplevelsekvantiteter som metod i kommunal planering och vilka konsekvenser användningen av metoden kan få för hur högt grönområdena prioriteras.

Resultatdiskussion

Efter samtalen med anställda på Lidingö och i Lomma har jag kunnat dra slutsatsen att de tycker att arbetet med upplevelsekvantiteterna har varit givande. De anser att det är en bra inventeringsmetod som ger en god helhetsbild och att analyserna av möjligheterna ger ett bra underlag till skötsel- och parkprogram samt till översikts- och detaljplaner. Det är också lätt att få folk att förstå syftet och målet med metoden då forskningsresultaten är logiska och man använder ord som är lättförståeliga och konkreta. Båda kommunerna menar att själva analysen och slutsatserna som kan dras är viktiga för en vidareutveckling av grönområdena. En bra dialog mellan förvaltningarna ger lösningar som passar fler.

Bergman framhåller vikten av att kunna sälja in det man vill få fram med bra underlag, tydliga argument samt fina presentationer och rapporter. Det är viktigt

att ha forskning att stödja sig på när man ska presentera metoden och resultaten menar han. Han säger också att det var tur att Folkhälsoinstitutet rapport stämde bra överens med Lidingös hälsoprofil. Eftersom samtliga förvaltningar hade uppmanats att prioritera projekt som leder till bättre folkhälsa, tyckte han att det var lätt att knyta an till kommunens mål. Lidingö hade nyligen bestämt att satsa mer på grönområdena efter flera års besparingar vilket gjort att Bergman anställts för att förnya enheten och för att arbeta på ett nytt sätt. Det gjorde att man från Lidingö stads sida var öppen för nya satsningar och mer villiga att lägga pengar på dessa.

Kommunerna har kommit olika långt vilket gör det svårt att göra en direkt jämförelse av konsekvenserna. Lomma har redan gjort klart allt inventeringsarbete och väntar nu på finansiering av vidareutvecklingen. Lidingö är däremot mitt uppe i sin inventeringsprocess och har hittills bara gjort en del av ön. Här har responsen dock varit mycket positiv vilket har lett till mer pengar i budgeten men vad det till slut leder till återstår att se.

Metoddiskussion

Metoden att först göra litteraturstudier och sedan ha samtal med representanter från kommunerna tycker jag har fungerat bra. De frågor och teman som jag utarbetade gav den information jag ville ha och det var lätt att sammanställa resultaten. Om jag däremot hade haft mer tid och utrymme så skulle det även ha varit intressant att studera fler kommuner. Speciellt de med en annan politisk majoritet, alternativt de som är större till yta och till invånarantal eller som ligger längre ifrån en storstad. Längre fram skulle man även kunna jämföra kommuner som använt metoden och som också har hunnit utforma grönområdena i enlighet med den, för att sedan följa upp samt utvärdera resultaten. Det vore också givande att prata med politikerna för att höra vad de har för synpunkter på grönområdenas utveckling och på vad kommunerna prioriterar samt varför. Här skulle man även kunna fördjupa sig i hur en kommun profilerar sig, vilka motto som finns och hur det i så fall påverkar kommunens prioriteringar. Enköping är här ett exempel på en kommun som lyckats göra grönområdena till en turistattraktion som drar tusentals besökare varje år. Där ser man parkerna som något som genererar pengar. Det vore även intressant att studera om det finns en dialog mellan de olika kommunerna som har eller som är på väg att använda metoden. Delar man med sig av erfarenheter och tips samt finns det ett behov av en bättre dialog?

Reflektioner över arbetsprocessen och det egna lärandet

Samtalen med representanter från Lidingö stad och Lomma kommun har varit mycket givande och har hjälpt mig att få insikt i hur arbetsprocessen kan gå till. Det var även intressant att se hur samstämmiga kommunernas iakttagelser och tankar var, men också vilka skillnader som fanns i tillvägagångssätt.

I Lommas rapport har man inte varit lika tydlig med hälsoeffekterna av grönområdena som i Lidingös. De hade heller inte Folkhälsoinstitutets rapport att luta sig tillbaka på. Däremot var metoden redan välkänd inom förvaltningen

vilket den inte var på Lidingö. Ingen av kommunerna har tryckt på att metoden skulle vara ett sätt att skapa ett mer hållbart samhälle. Jag anser att det hade kunnat ge en större genomslagskraft då många kommuner vill verka för ett mer hållbart samhälle.

Det är intressant att se hur forskning i landskapsarkitektur lyfts fram, som i Folkhälsoinstitutets rapport *Grönområden för fler* (Johansson, Kollberg & Bergström 2009). Det är en lång och gedigen forskning som nu görs tillgänglig för den breda allmänheten. Förhoppningsvis stimulerar det till vidare forskning inom landskapsarkitektur och en förbättrad status för ämnet i övrigt.

Trots bra forskning och metoder med intressanta resultat så är det till slut ekonomin som styr utvecklingen. Har man eldsjälarna som arbetar med att lyfta fram grönområdenas betydelse kan det ge resultat, men det behöver inte bli så. Faktorer som påverkar konsekvenserna kan vara den politiska majoriteten, den politiska viljan, kommunprofileringen eller det ekonomiska läget i världen.

Intresset för våra gröna miljöer har ökat i dagens samhälle och förhoppningsvis upptäcker fler fördelarna och möjligheterna med att satsa på grönområdena. Då är upplevelsekviteterna ett bra redskap i planeringen.

5. Referenslista

- Backe, Cecilia, Magnusson, Sindre, Hållén, Camilla, Andréasson, Åse, Björn, Helena & Widing, Linnea (2009). *Naturmiljöprogram med grönplan för Lomma kommun 2008-2016*. Lomma: Lomma kommun
- Berggren-Bärring, Ann-Margreth & Grahn, Patrik (1995). *Grönstrukturens betydelse för användningen: en jämförande studie av hur människor i barnstugor, skolor, föreningar, vårdinstitutioner m fl organisationer utnyttjar tre städers parkutbud*. Lic. –avh. Alnarp: Sveriges lantbruksuniversitet
- Chatti, Hanna (2009). *Rapport – Upplevelsekvaiteter*. Lidingö: Lidingö Stad, Tekniska förvaltningen. Opublicerat manuskript.
- Grahn, Patrik (2003). *Närhet till grönska är livskvalitet*. Utemiljö, nr 8: i bilaga Gröna fakta, s 3-4.
- Johansson, Anna-Karin, Kollberg, Sara & Bergström, Kent (2009). *Grönområden för fler: en vägledning för bedömning av närhet och attraktivitet för bättre hälsa*. Östersund: Statens folkhälsoinstitut. Tillgänglig: <<http://fhi.se/PageFiles/3834/R2009-2-Gronomraden-for-fler.pdf>> (2010-06-10).
- Lidingö stads hälsoprofil – strategi, mål och inriktning* (2006) (Elektronisk). Tillgänglig: <http://www.lidingo.se/download/18.2a171900123553edb7980004831/Stragegi_2006-04-03.pdf> (2010-05-06).
- Lomma kommun (2008). Hemsida (senast uppdaterad 2008-10-02). *Lomma kommun får ny logotyp och ny grafisk profil* (Elektronisk) Tillgänglig: <<http://www.lomma.se/nyheterforstasidan/lommakommunfarnylogotypochnygrafiskprofil.5.7c04e611c960e9770800018161.html>> (2010-06-10).
- Nationalencyklopedin (2010). sökord: Lidingö, lång version (Elektronisk). Tillgänglig: <<http://www.ne.se/lang/lidingo/241070>> (2010-04-28).
- Nationalencyklopedin (2010). sökord: Lomma, lång version (Elektronisk). Tillgänglig: <<http://www.ne.se/lang/lomma/244296>> (2010-04-28).
- Regeringens proposition 2007/08:110 (2008). *En förnyad folkhälsopolitik* (Elektronisk) Tillgänglig: <<http://www.regeringen.se/content/1/c6/10/09/78/2ee01484.pdf>> (2010-06-10).
- Översiktsplan 2000 för Lomma kommun (2000). *03 Beskrivning av Lomma kommun* (Elektronisk) Tillgänglig: <<http://www.lomma.se/download/18.6e3a96cb1163e1c86c180001603/03+Beskrivning+av+Lomma+kommun.pdf>> (2010-06-10).